

PREGOVOR

100 LET GEOGRAFSKIH POTI

Pred natanko sto leti (1925) je začela izhajati naša najstarejša slovenska stanovska revija *Geografski vestnik*. Prvi letnik je izšel v dveh številkah, ki so ju uredili Valter Bohinec, Roman Savnik in Ivo Rubčić (slika 1). Članke je zbiral Bohinec, ki je bil takrat asistent na Geografskem inštitutu na Univerzi v Ljubljani. Številki sta na skupaj 160 straneh postregli z 11 daljšimi članki (*razprave*), 6 krajšimi članki (*manjši članki*), *geografskimi novicami* (danes rubrika kronika), predstavitevijo geografskih publikacij (*književnost*) in poročili o delovanju Geografskega društva (danes rubrika poročila). Lahko rečemo, da se ustroj vsebine v sto letih ni kaj bistveno spremenil.

Bohinec (1975, 177) se je ob 50-letnici revije spominjal: »Minilo je petdeset let, odkar smo slovenski mladi geografi, ko smo že opravljali svoje prve službe, ustanovili *Geografski vestnik*. Nastal je iz skromnih začetkov, na noge pa mu je pomagala mladeniška navdušenost, s katero smo se borili za postavljeni cilj. Nemalo nas je spodbudil tudi živahni vzpon pravkar oblikujoče se ljubljanske univerze in v zvezi z njim neučakanost, da nadoknadimo čimprej, kar je s stalnim zaviranjem slovenskih kulturnih stremeljenj onemogočala preteklost. ... Med znanstvenimi revijami, ki so pri nas začele izhajati po prvi svetovni vojni, je bil *Geografski vestnik* četrti (za *Glasnikom Muzejskega društva za Slovenijo*, *Časopisom za slovenski jezik*, *književnost in zgodovino in Zbornikom za umetnostno zgodovino*).« In nadaljeval (Bohinec 1975, 178): »Peterica geografov – Franjo Baš, Ivan Rakovec, Ivo Rubčić, Roman Savnik in podpisani smo, združeni

Slika 1: Platnici prvih dveh števil Geografskega vestnika (1925).

v internem »Geografskem klubu«, 1. julija 1923 na Jezerskem sklenili, da vložimo vse sile v priprave za ustanovitev periodičnega glasila slovenskih geografov, Geografskega vestnika. Bila je to drzna odločitev, saj je bilo treba pridobiti sodelavce, predvsem pa tudi finančna sredstva. S članskimi diskusijami v okviru društva, z javnimi predavanji, ki jih je bilo od leta 1922–1924 kar 13, s tečaji iz geografije sorodnih ved (4 v istem razdobju) in z geografskimi ekskurzijami (15) smo vzbudili dokajšnje zanimanje, tako da s sodelavci nismo imeli težav. Že v prvem letniku je sodeloval univerzitetni profesor A. Gavazzi z dvema člankoma iz meteorologije, oglasila sta se tudi univerzitetna profesorja K. Hinterlechner in L. Ehrlich, iz Zagreba univerzitetna profesorja V. Vouk in I. Horvat, iz Pariza ... Y. Chataigneau. H. Tuma se je lotil toponomastike, J. Rus morfoloških problemov Notranjske. V posebno čast smo si šteli, da so, dasi z manjšimi prispevki, sodelovali tudi profesorji F. Seidl, A. Melik, B. Svetelj, S. Kranjec, ... V. Sarabon, ki je uredil geografske novice. M. Hafner nam je predstavil pravkar ustanovljeni Triglavski varstveni park, O. Reja je poročal o potresnih opazovanjih v Sloveniji, G. Tomažič o geobotaničnih raziskavanjih N. Košanina. Seveda smo krepko sodelovali tudi pobudniki naše revije.

Že prvi številki sta pokazali, da revija ne bo namenjena zgolj geografom in še danes je podnaslovljena »Časopis za geografijo in sorodne vede«. Številne vede namreč takrat še niso imele svoje revije. Ilešič (1975, 180) piše: »Tako je tedaj Geografski vestnik dajal možnost objavljanja tudi strokovnjakom številnih strok, ki svojih glasil še niso imele. Med dolgoletnimi takratnimi sodelavci revije najdemo zato razen geografov tudi geologe ([Ivan] Rakovec); klimatologe-meteorologe ([Ferdinand] Seidl, [Oskar] Reya), botanike oziroma fitogeografe ([Gabriel] Tomažič), antropologe ([Božo] Škerlj), raziskovalce paleolitika ([Srečko] Brodar), zgodovinarje ([Milko] Kos, [Fran] Zwitter, [Pavle] Blaznik) in druge«.

Revijo so takoj začeli izmenjevati za sorodne revije. V društvenih novicah druge številke (str. 160) lahko beremo, da je stekla izmenjava z devetimi publikacijami, od tega petimi iz tujine (Češka, Francija, Švica).

Na zadnji strani druge številke so uredniki zapisali: »Dovršili smo 1. letnik »Geografskega vestnika«. V skromnosti svoje oblike in obsega je zrcalo težkih časov, v katerih živimo, s svojo vsebino pa – tako vsaj upamo – odločen korak naprej v razvoju naše domače znanosti. Društvo in uredništvo sta si bila že od začetka svesta velikih težkoč, ki so pri nas zvezane z izdajo znanstvenega lista: računala pa sta zlasti z idealnostjo svojih sodelavcev in s požrtvovalnostjo svojih članov oziroma naročnikov in drugih vnetih podpornikov. Našega pričakovanja niso varali in njim gre naša najprisrčnejša zahvala in priznanje! Njih delo in izredna požrtvovalnost sta nam vedno iznova krepila pogum, da smo prve težkoče premagali z lahkoto in da je »Geografski vestnik« že danes važen faktor v našem kulturnem življenju.

Društvo in uredništvo lista bosta, svesta si svoje velike naloge, svoje delo nadaljevala v prepričanju, da jima člani, naročniki in sodelavniki ostanejo zvesti. Prisrčno jih vabimo, da nas podpirajo še nadalje in nam pridobijo novih članov, naročnikov, sodelavcev. Kakor v prvem, bomo tudi v drugem letniku skušali nuditi le najboljše, zlasti se pa bomo potrudili, da objavimo čim več doneskov k našemu domovinoznanstvu. Informacijsko delo o tujih geografskih slovstvih bomo nadaljevali (1. številka prihodnjega letnika prinese članek o nemški geografiji). Ker pripravlja društvo slovensko geografsko bibliografijo, bomo v njeno razbremenitev odslej prinašali sproti čim popolnejšo bibliografijo, počenši s 1. jan. 1926. Tudi naši šolski geografiji, terminologiji in toponomastiki bomo posvečali posebno pažnjo, z ocenami knjig in zemljevidov pa skušali regulirati domače znanstveno delo. Kartografske in druge priloge bomo izpopolnjevali čim bolj.

Da ta lepi program uresničimo tem lažje, bo izšel »Geografski vestnik« odslej letno v 4 številkah, pri čemer bomo pomnožili obseg letnika za eno polo. Cena mu ostane kljub temu nezvišana, 50 Din na leto, ki se jih lahko vplača v dveh obrokih ...«. Odločitev o povečanju številke se je že v naslednjem letniku izkazala za preambiciozno, saj gmotni položaj revije ni bil ugoden (Ilešič 1975, 179). Danes je gmotni položaj revije relativno stabilen, saj izdajanje podpira Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije, smo pa po drugi strani soočeni s premalo članki, kar nenazadnje odraža tudi le šest znanstvenih člankov v tem letniku revije. To je gotovo povezano tudi s tem, da imamo slovenski geografi srečo, saj imamo za objavlanje na voljo kar šest nacionalnih geografskih revij.

Sto let revije pa ne sovпада s 100. letnikom revije, saj »se je *Geografski vestnik* v času okupacije (1941–1945) strogo držal kulturnega molka ter je potem, ko je leta 1940 še izšel njegov zadnji (XVI.) predvojni letnik, pričel izhajati spet šele leta 1945, ob svoji dvajsetletnici, s svojim XVII. letnikom« (Ob petdesetletnici ... 1975, 177). Čez tri leta nas tako čaka nova pomembna prelomnica v zgodovini revije (za več o zgodovini revije glej Perko in Zorn 2008; Zorn in Perko 2018).

V imenu vseh, ki se trudimo, da peljemo naprej poslanstvo, ki so ga začeli pred sto leti, vam želimo obilo užitkov ob branju naše najstarejše stanovske revije!

Literatura

- Bohinec, V. 1975: O rojstvu in prvih začetkih Geografskega vestnika. *Geografski vestnik* 47.
Ilešič, S. 1975: Glavne značilnosti petdesetletnega razvoja Geografskega vestnika. *Geografski vestnik* 47. Ob petdesetletnici Geografskega vestnika. 1975. *Geografski vestnik* 47.
Perko, D., Zorn, M. 2008: Zgodovina Geografskega vestnika. *Geografski vestnik* 80-2.
Zorn, M., Perko, D. 2018: Zgodovinski pregled Geografskega vestnika 90-2.

Matija Zorn, urednik